

Anniniwan...

Synopsis:

FILIPINO Immigrants da Tata Ignacio ken ti pamiliiana iti Canada. Agsagsagaba ti lakay iti kinamananglilipat a pagarupen ti doktorna a naalana iti pannakakutog ti utekna idi boksingero pay. Iti edadna a 55, adda datdatlag a mapasasamak kenkuana: kasla naluktan ti 3rd eye-na ta makitkitana ti agallaalla nga anniniwan/kararua (nga ipagarupna a kasla iti daydi dati a barona a) ni Brandon. Ni Brandon a kakaisuna a barona ken minulina a kas dumadangadang iti panagdependa iti bagi, ngem limed kenkuana (gapu iti sakitna a no kuan, sumangbay dagiti remote/distant memories-na ken no makatamar iti agasna, makasarsarita ti asawana ken ti Nurse a balasangna a normal ngem apagbiit laeng ta agmalmalanganto manen) nagbalin ti pisikal a bagi ti barona a miembro ti LGBTQ—ket binaliwan payen ti naganna: BRANDEE. Nagbalin a nalatak ken successful a kas artist ken negosiante ni Brandee. RUMMUAR pay ti astral body ni Tata Ignacio manipud iti pisikal a bagina ket makapasiar a kasla billit a siwayawaya ken kasla awan ti an-annayenna; ken masansan a kadkaduana ni Brandon a barona nga agpaspasiar. Pagaw-awidenna ni “agallaalla” a Brandon iti pagtaenganda, ngem kuna met ni Brandon a santo laeng makasubli no sublian ni Brandee a nangpanaw/nangpapanaw kenkuana. Iti imatang ni Tata Ignacio, nadlawna nga awan ti anniniwan ni Brandee. Maysa a rabii, rimmuar ti astral a bagina ket nagsarakda ken Brandon iti waterfalls (dissuor) nga agtapuak iti dan-aw; a daytoy dissuor, tawidna iti daydi amana. Inyawis ni Brandon ti panagsublida ket mapanda kano isalakan ni Brandee nga agnguynguy-a idia ospital. Timmayab dagiti astral a bagida nga agama a nagsubli iti Canada ket nagdiretsoda iti ospital. Nadatnganda nga al-alawen dagiti doktor ken nars ti biag ni Brandee a napaltogan ngem kasla natayen. Gapu iti dayta, nakita ni Tata Ignacio ni Brandon a nagsuek ken simrek ti barona iti bagi ni Brandee. Kellaat a napasubli ni Brandee ti puot ken angesna ket naisalakan ken ni patay. Idi malaingan ni Brandee, nagbakasionda a sangapamilia idia lugar a nakaikalian ti kadkadua da Tata Ignacio ken ti kaingungotna. Ditoy, nakita manen ni Tata Ignacio ti dissuor, ket iti idadateng dagiti adu a laglagip iti biagna sipud ubing agingga a nagimigranteda iti Canada, kasla simmaranta ken kasla nawayawayaan ti panunot ken kinataona.—0

I.

SIMREK ti raya ti apagsingising nga init iti akin-daya a nalawa a desarming a tawada ket naibaslag dagiti anniniwan da Tata Ignacio, 55, ken Nana Leonila, 54, iti marmolisado a datar ken iti krema a diding iti salasda. Kibin ken giya ni Nana Leonila ti lakayna nga inturong iti panglawaen a salasda a pagur-urayan ti nasapa a dimmagas a bisitada.

Adda asi kadagiti mata ti sangaili a nakaimatang iti langa ti lakay, ket kasla naipigket iti nagtugawanna a panakkelen a leather couch imbes koma a sabtena a pagmanuan ken abraesen daytoy, kas nakairuamanna nga ar-aramiden sipud pay idi ubing.

Kellaat a naaddaan iti biag dagiti aragaag a mata ti kasla matalimpungaw nga ama idi agsabat dagiti imatangda iti sangaili. Adda mariknana nga ikkis ti dara ken lasagna iti daytoy idi makaasideg ken maipatugaw ti kaingungotna iti butua-butuag a tugawna. Iti sangona a tugaw iti sakaan ti panakkelen a telebision a naikapet iti diding, nakatugaw a nakasikkawil ti bisita a nataraken dagiti kidayna idia Beauty Shop ken apagdillaw ti mek-apna ken nakalablabbasit ti bibigna. Kimmampuso ti rupana ken pagat-abaga ti agallo-allon ken dark brown a buokna. Nakapantalon iti puraw a Levi's, naka-long sleeves iti nakusnaw a berde—pagan-anay a nangbegkes iti kasla tinubtubay a pammagina. Nakasapatos iti berde ken nangato ti takonna.

...Iti imatangna, awan ti (nadlawna nga) anniniwan ti bisita nupay matuptupar ti raya ti agsapa!

“A-asinokayo kadi itayen...?” dina ammo ti itawagna no “barok” wenno “balasangko” iti bisita. Pinerrengna daytoy, ket kasla adda kinadekket—manen—a mariknana kadagita nalanay ken natalinaay a mata a kas kangisit ti kidem-piek a rabii.

“D-dad?” navesngaw ti bisita; nagkulot ti timekna ket nagmuestra a nakangato dagiti kikitna. “Santisima, ta dinak met malasinen. Napintasak sa met la unayen, hi-hi-hi!”

Sintemak, nagwingiwing ni Tata Ignacio. *Pulos nga awan ti malagip ken pamalpalatpatanna iti daytoy kasla balasang ken awan ti anniniwanna—iti imatangna—a bisitada.*

“Nakaron sa met nga agpayson ti sakitna, mom?” kinita ti bisita ni Nana Leonila.

“Mild to moderate kano, nakkong. Bareng maremedioan kano pay ti kinamananglilipatna ket saan a mapunas a mamimpinsan dagiti laglagipna, kas kuna ni Doctor Jonah Vanbuskirk,” insungbat ni Nana Leonila. “Ammotayon ditoy a nadur-asen ti siensia, medisina ken teknolohia. Makatulong kano dagiti tomtomarena nga agas tapno agkalma ken paginadenna ti ikakaro ti annayenna. Ken ti suporta, ayat ken pannarabaytayo kenkuana. Nalabit nga apitenna kanon dagidi pannakakutkutog ti utekna idi boksingero pay idi kabanuagna. Traumatic cause, kuna ti doktora. Nalatak a kas kampeon idi kabannuagna. Nagretiro idi umaytayo ditoy Canada. Ti nagan a Brandon ti kanayon a malaglagipna ken makasarsaritana kano!”

Timmakder ti bisita ket nakiabay kenkuana. Minatmatan daytoy sa pagammuan la ta immarakup kenkuana iti nakair-irut; napnuan-iliw. Naangotna ti bangbanglo a para babai, ket manen, nakarikna iti ikkis ti dara ken lasag.

“I miss you, dad,” kinuna ti bisita. “Sorry, ta manmano met a mabisitakayo isu pay siguro a dinak malasinen. Makumikomak met ngamin iti negosiok... Ta manipud idi immakarak iti baro a pagtaengak, inkalikagumko metten ti panagballigi ken idudur-as ti biagko ken ti negosiok...”

Agmalmalanga latta ni Tata Ignacio. Pinadasna manen a lagipen no nakakitkitaanna idin iti daytoy a bisita. Ngem nagsakit laeng ti ulona; kasla mapespes ti utekna. Nagrupanget.

“Am-ammoyo kadi ni Brandon?” pagammuan la ta sinaludsod ti bisita. Binaliwan pay daytoy ti bohesna. Baritono. Timek-lalaki.

Iti pannakangnegna iti nagan a Brandon, ken ti baritono a boses daytoy a bisita, kellaat a kasla adda naluktan a tawa ket simrek iti kadaklan ti utekna dagiti laglagip.

Ni Brandon nga adien ni Bianca Christina nga inaunaan a balasangna.

Ni Brandon a kakaisuna nga anakna a lalaki.

Ti buridekna iti dua laeng nga annakda ken Nana Leonila a kaingungotna.

Ni Brandon a kampeon iti Taekwondo ken Olimpiada.

Ti barona a malalaki ken agtagikua iti Self Defense Academy ditoy Rocky Mountain House, Alberta, Canada a nakaisadsadanda a sangapamilya manipud idiay Cagayan, Filipinas.

“Wen, am-ammok ni Brandon... ti kakaisuna a barok a kampeon iti panagdependa iti bagi. Maysa nga Olympian Champion a nangirepresentar iti Canada iti Olimpiada...” tinarastasna dagiti nakitana iti utek ken laglagipna ta amkenna a lumabas dagita a “ladladawan” ket malipattannanto manen—kas kadagiti kallabes. “A-apay, am-ammom kadi ni Brandon?”

“A-ammok, a, dad, kas iti pannakaam-ammok iti agdama a bagik ita,” insungbat ti bisita— nga itan, agkulkulot, boses-babai manen. “Very sharp met pay la nga agpayso dagiti laglagipyo ken ni Brandon. Ngem awanen ni Brandon, dad... namimpinsanen a nagbalbaliw... a rumbeng a lipatennen para iti agdama ken realidad!”

“Dimo ibaga nga awanen... itay laeng, sinarungkarannak. Nagsarsaritakami. Nasakit ti nakemna iti nangpanaw kano iti kinataona... ti nanglipat ken nangabandona iti nakariinganna a kinatao! Ita, agallaalla a kas anniniwan, piman!”

Naliday dagiti mata ti sangaili. Kagkagaten daytoy ti bibigna, tinaliawna ni Nana Leonila a nakatugaw iti bangir a sopa. “Mom...?”

“Masansan a kasta ti ibagbagana, nakkong... a sarsarungkaran kano ni Brandon. Matagtagainepnan sa pay no kua ta ririingek a ti nagan ni Brandon ti balbaliksenna...”

“I-inton makitak daydiay nangpanaw ken ni Brandon, agpakpakaasiakto a sublianna ti barok! Agallaalla; a kasla maipalpalais ita, piman!”

Mangrugi manen nga agaragaag dagiti matana; nga agkusnaw dagiti laglagipna.

“N-naibaga kadi ni Brandon ti nagan ti n-nangpanaw kenkuana, kas kunayo, dad?”

“Wen!” Natukay manen iti pannakangnegna iti *Brandon*. “Ah... Brandee!”

Naitukeng ti sangaili. “P-panagkunak, saanen nga agsubli pay ni Brandon, dad. N-natayen ti am-ammom a Brandon. A-awanen ni Brandon a baroyo...”

“Saan a pudno dayta! Malmalday a kanayon. Ipakpakaasik nga agsublin... nga agawiden ditoy balay! Ngem kunana a makasublinto laeng no agsinnubliananda iti nangabandona kenkuana... Ti barok... ti kakaisuna a barok, piman!” Ket agluan ti lakay; sa idi kuan, nayegyeg dagiti abagana iti panagugaogna a kasla ubing.

Saanen a nateppelan ti sangailida ti riknana ket kagkagaten daytoy ti bibigna a timmakder. Ginaw-is daytoy ti nangina a shoulder bag-na iti rabaw ti couch ket simpakada, nagdardarasen a rimmuar. Naglugan iti nakaparada iti driveway a nalabbasit nga SUV Cherokee Jeep Model 2023 ket sineniasanna ti nakauniporme a drayberna iti sango ti manibela tapno pumanawdan.

Idi mapunas ni Nana Leonila dagiti lua ti lakayna, ken maulesanna iti butua-butuag, husto met a sumangpet ni Bianca Christina a naggapu iti ospital a pagtrabahuanna a kas Nurse.

Kinomusta daytoy ti amana ken sinaludsodna no ania ti resulta ti panagsaritada iti bisitada. Nasabatna ti lugan ti bisita idiy gate ti subdibisionda ket ammona a naggapu daytoy iti pagtaenganda.

Imbaga ti inana maipapan iti panagsaritada iti kapampanaw a bisitada.

“Nalasin kadi ni dad ti bisita?”

“Saan. Ngem naibaga manen ‘ta amam maipapan iti panagsarsaritada ken Brandon...”

“Ket aniat’ kuna ken reaksion ni ading ngarud, mom?”

“Nagliday...”

“Inkabkabaw met ni dad ti dina pannakaawat iti napasamak ni Brandon a barona...”

“Dimo mapabasol ‘ta amam. Pinadakkelna a pudno a lalaki... a malalaki ‘diay adim!”

“Wen met, mom... Ngem nalabit a maawatan ngata koma met ni dad no nasalun-at. Nabayag a nagnanaed iti kinatao ni Brandon ti kabsatko ket iti ipapanawna iti dayta a taengna, nasapulanna ti pudno a kinataona ken pudpudno a ragsakna, kas kunana met laeng...”

“Wen, ta mannakaawat man met ti amayo idi di pay sineknan ti nasakitna...”

“Pudno, mom... Pudno unay. Ngem piman ni dad...”

“Diak laeng maawatan no apay a kunana a makasarsaritana ni Brandon... Pakasdaawak pay ‘ta imbaga kano ni Brandon a “Brandee” ti nagan ti nangpanaw kenkuana. No imbagana dayta, pudno la ketdi a makasarsarita ti amam dayta a Brandon! Saantayo pay met nga imbagbaga iti amam maipapan ken ni Brandee...”

“Nalabit nga epekto dagiti agasna, mom. Hallucination? I am confused either!”

“N-ngem no agsarsarita, kasla pudpudno ti ibagbagana, balasangko. Madardarimusmosak pay a kasla kasarsaritana ni Brandon. Nakaragragsak... ngem inton kuan, nakalidliday. Sangkaibagana ti panagsublin ni Brandon... nga agawiden ditoy balay! Kailiwna kano unayen.”

“K-kaasi met ni Dad... Ngem diak met mapabasol ni ading....”

“D-diak ammo, balasangko... Ngem no la koma maisubli ti amin! No la koma...”

01:

MAYSA nga atiddog nga anniniwan manipud iti nakabuang a ridaw ti nangsallukob kenkuana iti pagil-iladanna a butua-butuag iti kadaklan ti nadaeg ken dua kadsaaran a pagtaenganda. Ammona ti dimteng nga anniniwan...

Agmaymaysana ita iti salasda ta itay makaridep, nagturonen iti kosina ni Nana Leonila a kaingungotna tapno ipareharna ti pangmalemnda.

A-apay nga ita laeng nga agpakitaka kaniak, barok? Makumikomka kadi latta idiaiy Self Defense Academy nga imatonam?

Dad, kunak manen nga awanen ti akademiak iti panagdependa iti bagi. Idi agsina ken pinanawannak ni Brandee, inlakonan iti makanawanko a Sensei. Ti naglakuanna, isu ti nagpuonanna iti negosiona iti Beauty Shop and Fashion Botique. Kas pagaammon, artist, nalaing nga ag-paint ni Brandee ket pinagbalinna a kambas dagiti rupa dagiti kustomerna babaen iti panangpapintas ken panangpaguapona kadakuada. Napigsa met ti fashion boutique-na, aglalo dagiti bukodna a desinio, ket napardas ti panaglatak ken irarang-ayna...Daydiay ti lubongna, dad... ti ragsak ken balligina!

Ammom, barok, adda nasangailimi nga aglanglanga a babai idi kasangaldaw...

Ket?

Nagsarsaritakami. Mariknak ti kinaasideg ken ikkis ti lasag ken darak kenkuana. Ngem diak malagip no nakaam-ammuak idin kenkuana. Ngem ti mariknak, kasla nagkitkitakamin idi pay punganay. Ngem diak la malagip no kaano ken sadino...

Am-ammom isuna, dad... kas iti pannakaam-ammom kaniak! Naggiddankami a nainaw ken naipasngay...

Kas nakunam kadagiti kallabes a panangsarsarungkarmo kaniak, ni Brandee ti gapuna a panagkatangkatangmo ita—ket naibagak iti daydiay bisita. Sapay ta subliannaka ni Brandee tapno maisalakan pay ti panagallaallam!

Ket aniat' kinunana?

Saan a mabalinen ta natayka kanon—nga awanen ni Brandon!

Addaak pay laeng ditoy, dad.... Ngem addanto tiempo a mamimpinsanen nga agpukawak, a matayak, kas kunana, no magteng ti tiempo a maipalais ken alaen ti Apo ti anniniwanko...

Anniniwan, kunam? Wen, malagipko: nadlawko nga awan ti anniniwan daydiay a bisita!

Misterio daydiay, dad, iti biag daydiay a bisita... Ngem diak maawanan 'ti namnama nga agsublinto met laeng ti anniniwanna...

II.

“ANIAT’ kayatmo a buyaen, lakay?”

Kasamay ti epekto ti agas nga impatomar ni Nana Leonila ken ni Tata Ignacio, ket maibilang dagitoy a kanito a makasarsaritana ti lakayna a kasla normal ken awan sagubanitna. Dati met a Nurse idi ni Nana Leonila iti ospital, ngem nag-indefinite leave tapno maasikasona ti masaksakit a lakayna.

“T-tay koma video tape ti pannakidangadang ni Brandon idiyay Olympics...”

“Namin-adun a binuyam daydiay...”

“Diak kauma... pedpedenna ti iliwko ken ni Brandon...”

“Tapno dimo kauma dayta, daytay laengen video-na no kasano a nakualipika a kas Olympian...” Nairekord idi ti lakayna dayta sakbay a nangrugi ti kinamananglilipatna

“Ala man ngarud. Uray daydiay a video ket pasarantaennak nga agbiag...”

...AGKABANNUAG a Koreano ti kalaban ni Brandon iti final iti 57 kg wenno iti Featherweight category iti Friendly Taekwondo North America Competition. Lima a bulan sakbay dayta ti pannakaangay ti Summer Olympics a nangay idiyay Rio de Janeiro idi 2016. No mangabak ditoy ni Brandon, isu ti mapili a mangirepresentar iti Canada iti Featherweight Division.

Naangay ti kompetision iti Rogers Place Arena iti Edmonton.

Nalawa ti arena ta ditoy pay ti home arena ti Edmonton Oilers Hockey Team.

Am-ammo ni Brandon iti intero nga Alberta a kas kampeon iti nadumaduma a kompetision iti Taewondo iti Alberta, ket iti ilalabanna iti final, nagbelbel-a ti Rogers Place Arena kadagiti nagbuya.

Kinadua da Tata Ignacio ken Nana Leonila ti baroda idi. Kadagiti amin a nakidangangan ti baroda, inrekordna iti video-camerana. Sa inyakar ni Bianca Christina dagiti video iti CD.

Makarikna latta iti pannakkel no mabuybuyana ni Brandon a barona...

Iti dayta a kompetision, kassagpat a duapulo ket tallo ti barona. Kapigsana a sumang-at ti bileg ken talentona a kas dumadangang. Iti 103 nga amateur fights-na, pulos nga awan ti abakna. 98 ti KOs-na. Ti Axed kick-na ti kangrunaan a pamatayna. Ngem kas versatile fighter, paglainganna amin. Naparagsit. Kasla alipugpog; immigat iti lateral movements-na. Ket kasla kano kurita a kalaban. He is like an octopus fighter, kuna dagiti amin a nakalabanna ta kasla walo kano ti kalabanda.

Mala-Adonis ni Brandon iti tayagna a lima kadapan ken siam a pulgada. Natubtubay ti pammagina, ta iti pannarabayna a kas dati a kampeon a boksingero, nasapa nga insurona ti barona iti panangtaripato ken disiplina iti bagi, isip ken kararua. Kinadkaduana ti barona iti gym tapno agpabileg ken tubayenda ti pisikal a pammagida ken agsursuroda iti panagdependa iti bagi. Naipatawidna iti barona dayta a disiplina. Ket di nakakaskasdaaw no natubay a naamnut, nataraki ken malalaki ti taktakder ti barona.

Kasla anghel a kitkitaem ni Brandon ngem no adda iti rabaw ti lona, kas karungsot ti Leon a makiranget.

Natured; awan ti kettatanna.

Iti labanda iti Koreano, a padana a second dan, inaramat ni Brandon ti teknikal a pamuspusan. Inaramatna ti utekna. Nagaramat kadagiti teknik nga in-inut a nangpadisi ken nangpakapsut iti karangetna. Agingga a naitama ti barona ti pamatayna nga axed kick iti Koreano. Natulid ti Koreano ket pinagikamennan ti lona; naturog nga awan ulesna. Saanen a nagbilang ti referee. Tinawaganna ketdi dagiti miembro ti paramedics.

Ket inyalat ni Brandon ti balitok a medalia iti Featherweight Division.

Kangrunaan, napili a kas Olympian para iti Summer Olympics iti dayta a tawen 2016.

Nagpaala ni Tata Ignacio iti ladawan ken videoda nga agama ken ni Nana Leonila iti sango ti lona idi inasitgan ken kinablaawanda ni Brandon.

Sa idi kuan, pinagsinnangdoda dagiti kanawan a gemgemda iti namitlo sa pinagkinnawiwitda dagiti kikitda sabay riawda a nakaragragsak: “Yeoowww!” Sa naginnarakup ken nagpinnikpikda nga agama iti bukot.

“Dayta... dayta man a paset ti magustuak kadakayo nga agama, lakay!” In-freeze ni Nana Leonila ti video a buybuyaenda ken Tata Ignacio.

“Ania a paset? Dayta pinagkinnawiwitmi dagiti kikitmi sa inriawmi: ‘yeoowww!’?”

“Wen, lakay. Kas masansan nga ar-aramidenyo no ag-bonding-kayo, saan laeng nga idiaiy gym, no di pay ketdi uray sadino metten no makalagipkayo, hi-hi-hi!”

“Dayta pay ti pakailiwak met unay kenkuana...” Nataliawna ti naikadakkal a ladawan ni Brandon iti diding iti salasda. Daydi ladawan daytoy idi awatenna ti balitok a medaliana idi makualipikar iti Olimpiada. Nakatartaraki ken malalaki ti taktakder ti barona.

“Dika maawanan iti namnama, lakay... mapasamakto manen!”

“Sapay koma... bareng agsubli... nga agawidto manen ditoy taengtayo ‘diay barota...’”

Inem-eman ni Nana Leonila ti bibigna; dina naigawid a pinis-it dagiti luana.

Sidudungngo, inarakupna ti asawana iti tugaw daytoy a tumba-tumba. Inulesanna.

“Iturogmo ngaruden, lakay... sabaliamto manen a buyaen dayta paboritom...”

“Agurayka, baket... adda malagipko a kantami no agpaspastorkami idi idia y Simpatuyo a nakaikalian ti kadhaduata... no kasdiay a matmatmatanmi dagiti ulep iti tuktok ti Bantay Quimmallugong iti uluanan a daya ti bariotayo...!”

“A-ania daydiay...”

Indayyengna nga umuna. Sa idi kuan, inkantana: “M-marba koma diay bantay... ket magaburan ‘diay baybay... Bareng makitakto pay. Ni Manongko no di pay natay...”

“Kadaanan a kanta... idi pay ubbingtayo. Remote memories! Ayna, lakay!”

“M-makasublinto pay ngata ti kakaisuna a barok?”

“W-wen met, a, lakay... adda laeng met ditoy a siudad a nagpaingantayo...”

02:

NAGMULAGAT...

Nagkiremkirem...

Kasla ganggannaet iti aglawlawna.

Sadino kadi ti yanna?

Puraw ti amin a makitana...

Idi kuan, adda banag a natinnag ken simmarut iti pingpingna. Inaprosanna. Timmangad. Ket nakitana dagiti kimmapas a niebe a kasla agiinnuna nga agtintinnag.

Intag-ayna dagiti takiagna; inukradna dagiti dakulapna. Tinayana dagiti kimmapas a niebe. Nasdaaw: nagdirdiretso; saan a nagtalinaed dagiti niebe kadagiti dakulapna: nagpasagda iti daga a nakumotanen iti niebe. Inyaprosna dagiti dakulapna iti rupana: nasdaaw ta awan pulos mariknana a lamiis a mamaglammin koma kenkuana.

Dad!

Nagallingag: katimtimek ni Brandon. Kinitana ti aglawlawna.

Brandon? Yanmo?

Addaak la ditoy, dad!

D-dika makita... agpakitaka!

A-addaak ditoy kaunggam, dad...

Kaunggak?

Iti pusom!

N-ngem apay a dita ti paglemmengam?

Ta ditoy a mariknak ti pannakaisalakan, Dad...

Addaka a kanayon iti pusok, barok... ken iti isipko. Iti amin-aminko! Isu a rummuarkan.

Palusposannak, Dad...

Silulukat a kanayon ti ridaw ti pusok, barok...

Nairut ti panangitulbekmo, Dad. Diak makaanges!

Ta kanayon a sapsappuyotenka, Barok...

Dimo ngarud koma irutan unay... maet-etanak!

Mabutengak no makalusotka...

Dika madanagan, Dad... diakto aglibas!

Ammok, ngem baka alaennaka ti sabali...

Saan, Dad, ta addaka a kanayon a gabayko... Ngem naim-imbag no saan unay a nairut no di ketdi kalalainganna laeng ti panangsappuyotmo kaniak...

Kas kadi iti daydi billit nga estoriak kadakayo nga agkabsat? A no nairut unay ti petpet, matay ta di makaanges? Ngem no nalawa met ket makatayab?

Wen, Dad... wen!

Ket rummuarka ngaruden dita ta agpasiarta...

Addayta, Dad... nakaruarakon!

Iti panagsangoda, ken panagminnatmatda nga agama, naginnisemda. Idi kuan, pinagsinnangdoda dagiti kanawan a gemgema iti namitlo; pinagkinnawiwitda dagiti kikitda sabay duetoda: “Yeowww!” Siiliw a naginnarakup ken nagpinnikpikda iti bukot.

Naginariada.

Adda ipakitak kenka, Dad...

Nagginnabbayda, ket rinugianda ti immaddang iti immiwet a kalsada a nangbeltak iti hardin a nakapurpurawen ta dagiti nalabusan a kayo iti panawen ti Fall, kasta met dagiti rimmurog a masetas, nagsusuondan kadagiti kimmapas a niebe. Uray ti nakaberberde a Bermuda grass iti panawen ti kalgaw, nagaburandan iti niebe. Awan nabatida a tugot dagiti paddakda iti kalsada a nadarnapan iti yelo: nagaburan kadi kadagiti agtintinnag a niebe?

Puraw a hardin...

Precisely, dad! Napintas a buya...

Pangiturongam kaniak...

Agluganta itoy kotsek!

Silver Impala Chevy—daanen ti modelona a lugan!

Classic car, dad!

Baka kamkamatenen ti lati! Ha-ha-ha!

Nalaing pay daytoy, dad... Kinapudnona, makatayab!

M-makatayab?

Mapaneknekam ita! Ala, sumakaykan...

Okinninam nga ubing! Makatayab nga agpayso!

Kumpetka kadagiti lapayagmo, Dad, ha-ha-ha!

Ho-ho-ho!

Nagdissoda iti nalawa a parkingan iti sango ti 36-story a building. Napusiaw a berde a pasdek. Tintinnagan ken gabgaburan dagiti kimmapas a niebe. Iti parkingan, nadarnapanen iti niebe ta dida pay naikkan iti asin ken nakayod. Nagparadada iti bakante nga slot a namarkaan iti VISITOR.

Malasinko daytoy... ti Millenium Building iti Downtown...

Dita... iti maysa a work place ken opisina ti Main level dayta a pasdek ti papananta, dad. Ti CEO, adda pay bukodna a suite iti maika-17 a kadsaaran...

Bimmabada iti classic car ket tinurongda ti building. Di latta agsarday ti panagtinnag ti kimmapas a niebe nga adda kasinginna a makailado a lamiis. Simrekda iti nadaeg a building. Nagsardengda iti sango ti Brandee Beauty Shop and Fashion Boutique. Ti agarup kagudua ti nalawa a negosio, adda dita ti Beauty Shop, idinto a ti kaguduana, ti Fashion Boutique a paglakuan kadagiti nangingina a pagan-anay ti babbai ken lallaki. Nalatak ken nadur-as daytoy a negosio ti maysa a prominente a kameng ti LGBTQ (Lesbians, Gays, Bisexual, Transgenders and Queer) iti siudad. Daydaywen dagiti customers, aglalo dagiti prominente ken artista.

Milionarian ti owner-proprietor daytoy a negosio, dad. Kayatko laeng nga ipakita kenka...

Simrekda. Dagiti empleado, dida ida intaltalek wenno kasla di nadlaw ida dagitoy. Makumikomda ket kasla awan aniaman kadakuada ti iseserrekda nga agama.

Iti ruar ti opisina ti boss, adda dita ti lamisaan ti front desk a maysa a Canadienne, adda uppat a lamisaan ti uppat met a lallaki a naiingpis dagiti kidayda ken agkulkulot ti timekda a makisasao kadagiti klienteda iti bukodda telepono kadagiti lamisaanda.

Sinarut lattan da Roden ken Brandon ti one-way mirror door ti opisina ti CEO.

Nakatugaw iti swivel chair-na a nakatallikod iti sarming a lamisaanna ti CEO. Adda iti asideg ti tawa ti lamisaan. Nakabingngi ti sabongan nga apple mint a kurtina ket matannawagan ti akindaya a paset ti Downtown, ken kadagiti sumangkatayag met a building.

Adda kasarsarita ti CEO. Wenno kaap-apa, kuna koma, ta makiririaw iti adda iti sabali nga ungtu.

“I don’t care! I just want to get away from you!” yik-ikkis ti CEO. “All I know is you are only after my wealth! You don’t really love me because you keep hurting me!”

Nagsardeng nga agsao ti CEO; dimngeg iti kasarsaritana.

“What? You’re threatening me! If I die, this conversation is recorded and they know, you Mr. Adonis Williams Fewelling, the spoiled-brat son of the former politician of this city, as the prime suspect! I warn you!”

Iniddepna ti kabaruanan ken nangina a selponna. Umanges-anges iti dadakkel sa idi kuan, inkul-obnan ti naganug-og.

Natugtog ti ridaw. Umaw-awag ti clerk. Nagsaning-i ti CEO.

“Just for a sec, Thrish!” kinunana. Simmango iti lamisaan. Pinunasna dagiti luana. Sa nag-re-touch. Naglipistik iti nalabassit. Inammimianna ti bibigna ket kasla nalipatannan ti kinaapana iti telepono—a nagsangitanna pay itay.

Simrek ti clerk. Immasideg iti boss. Nagsaritada.

Idi laeng a namatmatan ni Tata Ignacio ti CEO: daydi bisitada!

Ti tao nga awan ti anniniwanna—iti imatangna!

Isu gayam ni Brandee a kunkunam! Ti gapuna a dika makaawid idiy pagtaengantayo ken ti panagallaallam, barok. Nasayaat ta innalanak ditoy ta kasaritak iti nalapat ita!

No, dad! Saan pay a panawen!

Ngem desidido ni Tata Ignacio. Inggawid ni Brandon. Naggulagol. Ngem napigsa ni Brandon. Iti nalaus a pungtotna, nagriaw iti um-umana.

III.

NAKAPUOT ni Tata Ignacio nga agririaw. Adda iti ospital. Nakaidda iti maysa a kama iti private room. Pinakalma ti family doctor-da; iti bangir a sikigan ti kama, kumitkita ti asawana.

“Mabalinnanton ti rummuar inton bigat, misis,” kinuna ti doktora. “Simro laeng ti panic attack-na. All his vital signs are extremely stable already. Basta diyo liwayan nga ited dagiti agasna. Ken kitaenyo ti diet-na. Keep an eye on him ta baka makalibas manen a kas iti napasamakna idi kasangaldaw ket nagtawataw! Ginabsuon pay metten ti niebe iti ruar...”

“Wen, doktora. Agyamanak unay...”

Insurot ni Tata Ignacio ti imatangna iti likudan ti doktora a rummuaren iti kuartona. Iti ruar, agur-uray ni Brandon. Nagpayapay ken iniseman ti barona sakbay a timmallikud ket kasla anniniwan a binayabayna ti doktor tapno kasarita ken agyaman ngata ti barona iti mangngagas?

“N-nakariingan, lakay, yaman pay unay,” kinuna ni Nana Leonila. “Ayna, apay met a pimmanawka iti iddam a butua-butuag idia salas, aya? Pinanawanka la biit ta impareharko ti taraonta. Impagarupko no narnekanka, ngem idi agbalawak, awanka metten! Nasapulandaka nga agallaalla dita parke ti subdibision!”

Di nagtimek ni Tata Ignacio.

Kasla arep-ep a limmabas iti utekna ti maysa a pagteng:

...Narnekan iti butua-butuag a tugawna a masansan a pangur-urayanna ken ni Brandon. Riniing iti pukkaw ni Brandon iti ruar ti balayda. Sinurotna daydiay a timek agingga iti puraw a hardin.

Impasiar ni Brandon iti nadaeg nga opisina ni Brandee—ti tao a gapuna a di kayaten a pagawidan ni Brandon iti balayda.

Kayatna a kasarita iti nalapat ni Brandee, ngem inggawid ni Brandon.

“I-immaynak innala ni Brandon,” kasla aleng-alengna. “Impasiarnak iti berde a pasdek. Sadiay, nakitami ni daydiay a Brandee, daydi bisitatayo...”

Minatmatan ni Nana Leonila. Impailadawanna ti langa ti pasdek kenkuana. Dagiti nakitana iti uneg. Ken no malagipna ti langa ti opisina ni Brandee.

Kasla aleng-aleng, inladawan ni Tata Ignacio dagiti nakitana iti ipapasiarda ken Brandon iti berde a pasdek.

“Oh my gosh!” Simgar ni Nana Leonila. Ammona a kusto dagiti inladawan ti asawana ta namin-adun a pinasiarna ni Brandee iti opisina ken negosiona iti berde a pasdek.

Tinawagan ni Nana Leonila ti doktorda. Imbagana ti naammuanna iti asawana. Dimngeg iti palawag ti doktor. Nagtungtung-ed.

Sinangona ti lakayna a kasla nagsardeng manen ti panagtayyek ti bukodna a lubong.

“Ammok a dika pay napnapan dita berde a pasdek ta sipud nagsakitka, agarup balay-ospitalka lattan,” kinunana. “Ammok ketdi nga ammom ken nakitkitamon dayta a pasdek ta malablabsantayo no mapantayo iti ospital. Ngem kas kuna ti doktormo, hallucination-mo siguro gapu kadagiti tomtomarem nga agas...?”

Ngem kasla awan ti nangngeg ni Tata Ignacio ta nakatutok ti imatangna iti nakabingngi a ridaw ti ward.

Sumirsirip manen ni Brandon. Is-iseman daytoy. Insarang pay ti barona ti napatakder a kanawan a tanganna kenkuana, sa kinunana: “Okeyka laeng dita, dad?”

Insarangna met ti kanawan a tanganna iti barona. Mangigis ti isemna.

Napataliaw ni Nana Leonila iti ridaw ta ammuenna no asino ti kasensenas ti lakayna.
Ngem awan met nakitana.

“Ni Brandon!” inyisem ni Tata Ignacio nga agar-aragaag ti imatangna.

Simgar; nagaligagaw ni Nana Leonila iti uray la nga.

03:

IMMUNA a narikna ni Tata Ignacio ti panagtigerger ken panagbibineg ti sibubukel a bagina.

Idi kuan, nagtayyek ti lubongna.

Idi damo, nabannayat.

In-inut, pimpardas.

Nagngariet.

*Inkidemna iti nakair-irut ket kayatna ti rumkuas iti dina maawatan a kasla
nakaibaludanna.*

Pagam-ammuan, naigayang ket kasla layap a naiban-uyat iti namituen a tangatang.

Nakaparpardas ti panagsuekna.

Naannayas ketdi ti panagdissona iti daga.

Immuna a namulagatanna ti dissuor manipud iti sellang ti singin a bantay.

Iti sakaan ti dissuor, maparparsiakan iti danum ngem saan met a mabasa.

Iti tangatang, namituen...

Iti lawag ti kumabus a bulan, maris-pirak ti aglawlaw...

Awan malmaltiing ti parbangon.

Adda kappia, annayas ken kinasudi ti kanito...

Mariknana ti presensia ti Naindaklan a Bileg ken Ama ti Uniberso.

Agmaymaysa; awan man laeng uray maysa a kararua a naiwawa.

Nairidep dagiti atap a dingo ken tumatayab.

Adda ketdi saggaysa a kurarapnit nga agtayabtoyab sa agpukawda iti karumietan.

Impasirna ti takiagna iti bulan.

Pati kudilna, maris-pirak!

Awan mariknana a bannog ken al-al; pakil ken dukot.

Awan ti saem ken ut-ot; nakasalsalun-at.

Kasla nakadaldalus; awan mulitna a parsua; nakasarsarut ti utekna.

Natukay idi adda maris-pirak a dakulap a naiparabaw iti kanawan nga abagana.

“Dad!”

“Brandon?”

“Naisar-ongka ditoy, dad?”

“Kasla paraiso a lugar... kasla im-imayak idin ditoy. Diak laeng malagip no sadino?”

“Ditoy ti pagpapaingak, dad... Kas pannaritam idi, nayanakkami ken Manang Bianca iti Manila ta nagtrabaho ni mommy iti Makati Medical Center, idinto a sika, naglusuloska kas editor iti maysa a publikasion iti Intramuros ket nagbalinka a professional boxer. Immuna nga imbakasiondakami nga agkabsat ditoy idi elementariakami pay laeng. Iti daytoy a dissuor, maliwliwa ken malipatak ti parikutko. Ti imbilangko a paraisok...”

“Wen, ti dissuor iti abagatan-daya ti Simpatuyo... iti yan ti turod iti sakaanan ti singin a bantay a tawidko iti daydi apongmo a lakay. Aggapu dita ti padanum dagiti panglawaan a katalalonan ken bangkagtayo...”

“Paraiso a nasken a saluadan ken taginayonen!”

“Agsublitayton ditoy, barok... I-inton agsublikan idiy taengtayo! Kasaritakto ni Brandee...”

“Speaking of Brandee, adda napasamakna, dad! Inta isalakan.”

Ket rinugian ni Brandon ti nagampayag a kas billit iti angin; tinuladna: ngimmatoda iti batog ti dissuor; natannawaganda ti sibubukel a Simpatuyo... ti ilida a Sta. Teresita... ti probinsiada a Cagayan... ti pagilianda a Filipinas.

Idi la a nadlaw ni Tata Ignacio dagiti singin a linas a maris-pirak iti law-ang a sinunson ken dinaliasatda: iti masansan a panagkitkitada iti barona, no apay ketdi nga ita laeng a naintonaranna dayta a linas! Kasla adda naglukat ken nasirayan a ruangan iti utekna!

Apagdarikmat, addadan iti sango ti maysa nga ospital.

“Red Deer Regional Hospital Centre... Ne, nagpardasen ti biaheta?”

Kinutingting ni Brandon ti maris-pirak a linasna; adda ti ungtona iti operating room.

Nakakonekta ti linas ni Brandon ken ni Brandee nga agnguynguy-a!

Babaen ti defibrilator, al-alawen dagiti doktor ken nars—a pakaibilangan ni Bianca Christina—ti biag ni Brandee.

Napaltogan ket kaik-ikkatda dagiti bala iti sugatna; na-cardiac arrest.

Iti monitor, dandanin agbalin a flat lines.

Napasnek dagiti medical practitioner a mangalaw iti biag ni Brandee.

Ngem no namin-ano a pinakatanda iti defibrilator, kaskasdi a dida napasubli ti angesna.

Kellaat a kasla nasiddat ni Brandon ket simrek iti bagi ni Brandee.

Kellaat a naganges ni Brandee.

Simumulagat, naguyek sa nagkakamakam ti panagangesna.

Naglagtolagto dagiti linia iti monitor!

Nagdir-i ken napayaman dagiti mangngagas iti ragsakda!

Sitalalinaay, sinnunson metten ni Tata Ignacio ti linasna nga agturong iti pagtaenganda.

Apagsipapipen—main-inawen ti baro nga agsapa.

IV.

NARIINGAN ni Tata Ignacio ni Nana Leonila nga um-umkis ken agsangsangit. Ngem nagtalna ken inar-arakup ti asawana idi agsabat dagiti matada ken naggaraw.

“K-kunak no pinanawannakon, lakay! Nariingak itay parbangon iti naidumduma a lawag a maris-pirak a nangpunno iti kuartota. K-kunak no alaennakan ni Apo Dios ta dika metten mariing uray kasano ti panangwagwagko kenka! Tumawagak koma itayen iti 9-1-1...”

“N-nakitak ni Brandon,” kasla aleng-alengna, inyal-alna. “N-nagsarakkami idiaid dissuor... idiaid Simpatuyo!”

“D-dissuor?”

“Kaduak a napan iti ospital... napaltogan ni Brandee!”

“A-agang-angawkan sa manen, lakay!”

“Saan. Nakitak a kasla natayen ni Brandee. Inalaw dagiti doktor ti biagna. Maysa ni Bianca Christina kadagiti nurses. Ngem dida mapasubli ti angesna. Insalakan ni Brandon... nakitak ni Brandon a simrek iti pisikal a bagi ni Brandee! Ket napasublina ti angesna!” Nagsuyaab. Kasla saguyepyepenen iti bannogna.

Agsaludsod koma pay ni Nana Leonila. Ngem nagkiriring ti selponna nga adda iti sirok ti lampshade iti bassit a lamisaan iti sikigan ti kamada. Ni Bianca Christina ti umaw-awag manipud iti ospital. Impadamag ti balasangna ti pannakapaltog ni Brandee ket dandani natay.

“Kasla milagro ti pannakaisalakan ni ading, mom,” kinuna ni Bianca. “Kunami no matay itayen. Baro a biag!”

Kasla di mamati ni Nana Leonila iti nangngegna.

“I-impadamag ti amam ti napasamakna. Nakitana kano ti panangguy-a ni Brandee. Kaduana kano ni Brandon itay. Simrek kano ni Brandon iti bagi ni Brandee. Maysaka kano kadagiti nurses a nangtaming iti kabsatmo...”

“M-mom, agsegseggarak iti dayta a kinunam. Kasano nga ammo ni dad? Masmadaawak a talagan kenkuana! Itedmo man ‘ta phone kenkuana ‘ta kasaritak, please?’”

Tinaliaw ni Nana Leonila ni Tata Ignacio. Ngem narnekanen daytoy.

“Matmaturegen... Kasaritamto no makariing ken inton makaawidka...”

V.

NASAPRIAN ti rupa ni Tata Ignacio iti parsiak ti danum nga agrissuod iti dan-aw manipud iti nagkayang a sellang ti bantay. Kasla namurmurayan ket limmawag dagiti laglagip iti panagubing, panagbaro ken panagtaengna iti pannakakitana manen iti daytoy waterfalls wenno dissuor a paset ti daga ti kaputotanda; ken padanum dagiti taltalon ken bangkagda.

Sakbay a pimmusay daydi amana, impatawid daytoy kenkuana, ngem iti panagimigranteda a sangapamilya idia Canada, ti maysa a kaanakanna ti pinagbalinna a caretaker-na.

Nasurok san a dua a tawen a dida nagbakasion ta isu metten ti panagsakitna iti dina maaw-awatan, aglalo ti kinamananglilipatna.

Dua a lawasdan a sangapamilya ditoy Simpatuyo. Agtallo a bulanen sipud pannakapaltog ni Brandee: inkalikagum ni Brandee a ditoy ti pagbakasionanda tapno mailiwiwagna ti dandani pannakatayna, ken tapno bareng makaadaw kano iti beggang ti namnama ken salun-at ti amana.

“Ania, nabannogkan, lakay?” ni Nana Leonila iti abayna a nakatakder iti pantar ti dissuor.

Tinaliawna ti family house ti kaputotan ti lakayna a nupay daanen, natibker pay laeng a nakatakder iti sakaan ti bantay iti amianan-daya, nga iti sakaananna, dagiti mangrugin a bumalitok a dawa dagiti pagay ti nakalawlaw kataaltalonan. “Agsublitan idia balay?”

Kasla agar-aragaag ti panagkitana, ngem agkallakallatik dagiti laglagip iti utekna: ti kinaubingna, ti panagbaritona, ti itataengna—ditoy dissuor, nagnunnunogda; nagbambanniitda ken nagpakpakatda iti balingato ken bubo iti daytoy nakalamlames a dissuor a padanum dagiti nalawa a taltalon ken bangkag; musika dagiti lapayagna dagiti uni ken kanta dagiti kalaw, bullilising, kiaw, martines ken kulintitiak; maray-aw met kadagiti taraok dagiti kasi iti bakir a segsegundaan dagiti taraok dagiti manador iti purok iti kusayan ti sangalayon a bangkagda a naguluan iti turod a yan ti daan ken tawidna a pagtaenganda.

Natukayda idi adda dua karantiway nga anniniwan a nangsilpo kadagiti anniniwanda nga agassawa iti pantar ti dissuor.

Timmaliawda ket naipasabat iti imatangda dagiti nakais-istem ken kasla awan parikutna nga agkabsat a Brandee ken Bianca Christina a nagsinnaruno a magmagna iti dasdas.

Wen, nadlawna: nakabudbuddak dagiti anniniwan dagiti agkabsat, aglalo ni Brandee!

... Sipud simrek ni Brandon iti agnguynguy-a a bagi ni Brandee, adda met laengen—iti imatangna—anniniwan daytoy!

“Nakasaritakon ni Arkitekto Fitz Bermudez, dad... mom, ket nagpaaramidakon iti plano ti ipatakdertayo a mansion ditoy turod overlooking daytoy waterfalls,” siraragsak nga impadamag ni Brandee—iti baritono a boses. “Rugiandanton a dagus. Isunto ti bakasionantayo—no saan retirement home-tayo. Ammok, napateg daytoy a tawid ni dad ket nasken a mataginayon. Ta kusto ti kunana idi saan pay a nagsakit a sabali ti riknana no makasubli ditoy: a ditoy lugar a dimmakkelanna ken nakaikalian ti kadkaduayo ti pangisubliannanto iti bulodna a biag. Ngem saan a dayta ipupusay ti kangrunaan ditoy, no di ketdi ti yaatiddog pay ti biagna. Ta kas nadlawko, kasla simmanikar ken ti la manglaglagip ti ob-obraenna... Uray siak, kayatko ditoy a pagbakasionan... ken nalabit pagretiruantol!”

“Uray dakami met kada manangmo Bianca ken amam, a, anakko,” binagi ni Nana Leonila. “Ala, ket yagawam nga iparingpas, a, tapno inton sumuno a panagbakasiantayo manen ditoy, ibaybayagtayto. Wen agsublikaminton ken amayo ditoy for good. Aniat’ makunam, lakay?”

Iniseman ketdi ni Tata Ignacio ni Brandee. Sin-uni, pinagsinnangdoda dagiti gemgemda; pinagkinnawiwitda dagiti kikitda; sa naginnarakup ken nagpinnikpikda, sa naggiddanda a nangibalikas: “Yeooowww!”

Naginnapir met da Nana Leonila ken Bianca Christina sa induetoda: “Allright!”

Nakatangkayagen ti nakasirsirnaat nga init; mangaw-awis; mangsulsulisog ti dissuor.

Nakasuotda iti pagdigos ket kasla ubbingda a nagtarugtarog iti ban-aw ti dissuor.

... Adda nalimed a kueba iti sirok ken likudan dayta pagtapuakan ti danum... Ket nagdadarison manen dagiti padpadasna sipud ubing ken nagbarito ken nagbaro: kaduana pay idi ni Leonila a kinaubingan ken kaayan-ayatna a kadanggayna a nagsisip iti diro ni ayat iti dalumpinas a bato iti kueba...

Ti dissuor: di maum-uma, agtultuloy ti panagtinnag ti danum nga agrusrusod iti ban-aw...

Iti panagbatobatok ken panaglangoylangoyna iti ban-aw, kasla kabarbaro a nabuniagan manen ket adda talged, kappia ti rikna ken panunotna—kangrunaan: ti kinasanikarna a kasla kadagiti billit a nawayawayaan iti tangatang!

Ammona, nakaawiden iti nakaikalian ti kadkaduana: iti pudpudno a taeng ken paraisona!

Timmakdangda idi makadigosda.

Iti pannakaray-aw ken naidumduma a ragsakda, dida naintonaran nga agmatuon gayamen, ket idi laeng a nadlawda a susuon idan dagiti bukodda nga anniniwan...—O